

PROVIMI I MATURËS SHTETËRORE 2011

I DETYRUAR

SKEMA E VLERËSIMIT TË TESTIT

VARIANTI **A**

Lënda: Letërsi dhe Gjuhë shqipe

Shkolla e mesme e gjuhëve të huaja

Udhëzime të përgjithshme:

- Testi përbëhet nga dy pjesë.
- Testi përmban një total prej 50 pikësh.
- Testi ka 25 pyetje. 13 me zgjedhje dhe 12 me zhvillim.
- Për pyetjet me zgjedhje përgjigja e saktë vlerësohet me 1 pikë.
- Për pyetjet me zhvillim përgjigjet konsiderohen orientuese dhe në skemë parashikohen variantet e mundësive të përgjigjeve të nxënësve.
- Vlerësimi i pyetjes *ese* do të bëhet duke pasur parasysh rubrikat në tabelën e vendosur në fund të pyetjes dhe që është posaçërisht për vlerësuesit e testit.
- Saktësia gjuhësore ndikon negativisht në vlerësimin e nxënësit, në ato raste, kur ka përsëritje të theksuar gabimesh ose gabime të cilat prishin në mënyrë të vazhdueshme kuptimin e shprehjes.

PJESA I**Lasgush Poradeci****Kënga pleqërishte**

Pyetja 1	A	1 pikë
Pyetja 2	C	1 pikë
Pyetja 3	C	1 pikë
Pyetja 4	B	1 pikë
Pyetja 5	A	1 pikë
Pyetja 6	B	1 pikë

Pyetja 7 **2 pikë****Model përgjigjeje**

- Kjo dhimbje buron nga vetë përkushtimi për artin. Akti i krijimit është i vështirë por i bukur.
- Dhimbja prodhon të bukurën, poezinë dhe është pjesë e shpirtit të tij. Është një proces që kërkon shumë mund, përkushtim dhe mbi të gjitha dashuri.
- **Ilustrime:** *Mjerimi-i vetvetes të thjevi mes për mes:* Këtu vuajtja del në shkallën më të lartë, një vuajtje madhështore që lidhet me misionin e poetit.
- Detaje të tjera mbështetëse: *të thjevi dhembja jote, si lot i përvëluar..., më bën ujem! ti ngrihesh dyke vuar, vaj, lot i zi, mall, psherëtimë.*

1 pikë Nëse shpjegon pse poeti e përjeton procesin krijues shumë të dhimbshëm e të mundimshëm.

DHE

1 pikë Nëse e ilustron mendimin me detaje nga fragmenti.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë shpreh mendime që nuk i përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit i gjykon të sakta.

Pyetja 8 **3 pikë****Model përgjigjeje**

- Poeti njëjtësohet me këngën. Ai ka nevojë për të. Kjo shfaqet që në vargun e parë: *O këngë pleqërishte! Ti vjersh' e Vendit t'em!* Kjo lidhje është në fakt një identifikim i poetit me vendin, me qenësinë e tij.
- **Rëndësia:** poeti identifikohet me të dhe thekson vlerën e saj, sepse e di se pa të nuk do të ekzistonte as kënga e tij origjinale. Thirrjet: *këngë, vjershë, mall, psherëtimë, vaj, shpirt i përvëluar*, janë pikërisht shembull i këtij frymëzimi personal, pikërisht te *kënga pleqërishte*. Kjo këngë është bërë kënga e re e vetë poetit.

2 pikë Nëse shpjegon plotësisht lidhjen midis poetit dhe këngës pleqërishte.

OSE

1 pikë Nëse shpjegon pjesërisht lidhjen midis poetit dhe këngës pleqërishte.

DHE

1 pikë Nëse tregon rëndësinë që kënga pleqërishte ka për poetin.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë shpreh mendime që nuk i përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit i gjykon të sakta.

Pyetja 9 3 pikë**Model përgjigjeje**

- Faza e ngjitjes: *Pastaj fillon të ngrihesh, e nis e ja thërret*
OSE *Rënkimi –i zemrës s’ate ronitet më të ngjitur...*
- Pika kulmore: *që nga lartësira ku vate fluturoj...,*
- Faza e zbritjes: *Me sulm e ulërimë këputet si përroj... e rrjedh tatëpjetë*
OSE *Pastaj të shuhet zëri...e rrihesh... edhe vdes:*

1 pikë Nëse gjen vargun që shënon fazën e ngjitjes.

1 pikë Nëse gjen vargun që shënon pikën kulmore.

1 pikë Nëse gjen vargun që shënon fazën e zbritjes.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 10 2 pikë**Model përgjigjeje**

- **Metafora emërore:** *këngë pleqërishte, mall, psherëtimë, vajë, lot,...*
- **Epitet metaforik:** *shpirt i përvëlur, këngës magjiplotë, zë të përpalitur, dëshir’ e varfëruar.*

1 pikë Nëse gjen një metaforë emërore.

1 pikë Nëse gjen një epitet metaforik.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 11 2 pikë**Model përgjigjeje**

- Detaj që krijon efekt pamor: *mal, lartësi, hije e kasolles, fluturon përroi, breshër, kulmit, qielluar.*
- Detaj që krijon efekt dëgjimor: *zë të shtruar, me të qarë, mërmëruar, më të ngjirur, ulërimë, shuhet zëri, thërret.*

1 pikë Nëse gjen në poezi një detaj që krijon efekt pamor.

1 pikë Nëse gjen në poezi një detaj që krijon efekt dëgjimor

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë shpreh mendime që nuk i përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit i gjykon të sakta.

Nxënësi nuk do të marrë pikë, nëse detajet e gjetura nuk krijojnë efekte të tilla.

Pyetja 12 **2 pikë****Model përgjigjeje**

- Mënyra urdhërore.
- **Funksioni:** Në këtë përdorim ndihet qartë një thirrje, një përgjërime, një lutje, që kënga të dëgjohet kudo, të përhapet kudo.

1 pikë Nëse gjen mënyrën urdhërore.

DHE

1 pikë Nëse shpjegon funksionin e këtij përdorimi.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë shpreh mendime që nuk i përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit i gjykon të sakta.

Pyetja 13 **3 pikë****Model përgjigjeje**

- **Figura e stilistikës:** krahasim i zgjatur, similitudë.
- **Interpretimi:** Kënga pleqërishte është bërë këngë e poetit, gjiri i saj është zemra, del nga fundi i zemrës, ngrihet dhe kthehet në thellësinë e zemrës, për t'u bërë përfundimisht këngë e saj. I gjithë ky fenomen është dhënë përmes figurës së valës, e cila ngrihet përpjetë për t'u përplasur sërish në thellësi të zemrës së vet.

1 pikë Nëse gjen figurën e stilistikës.

DHE

2 pikë Nëse interpreton në mënyrë të plotë nëntekstin e këtij përdorimi.

OSE

1 pikë Nëse interpreton në mënyrë të pjesshme nëntekstin e këtij përdorimi, pra tregon vetëm imazhin e krahasimit me dukurinë e natyrës.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë shpreh mendime që nuk i përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit i gjykon të sakta.

PJESA II**Balzak****Evgjeni Grande**

Pyetja 14	A	1 pikë
Pyetja 15	C	1 pikë
Pyetja 16	D	1 pikë
Pyetja 17	B	1 pikë
Pyetja 18	C	1 pikë
Pyetja 19	B	1 pikë
Pyetja 20	C	1 pikë

Pyetja 21 **2 pikë****Model përgjigjeje**

Zakone që dëshmojnë jetën që Evgjenia bën:

- *Zjarrin e ndez vetëm ato ditë që e lejonte i ati*
- *Vazhdon të vishet si e ëma.*
- *Shtëpia e saj, pa diell, pa ngrohtësi, e zymtë, e zbrazët.*
- *Në atë zemër nisi të rëndonte pesha e interesit dhe e llogarive.*
- *Zjarrin e shuan sipas programit të ditëve të çupërisë së saj.*

2 pikë Nëse gjen dy zakone të vjetra, që tregojnë jetën që ajo bën.

OSE

1 pikë Nëse gjen vetëm një zakon të vjetër, që tregon jetën që ajo bën.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë kur citon momente nga fragmenti ose kur perifrazon.

Pyetja 22 **3 pikë****Model përgjigjeje**

- Ndryshimi më i madh midis Evgjenisë dhe të atit qëndron se Evgjenia ka shpirt fisnik, bujar, ndihmon të tjerët dhe kryen shumë vepra bamirësie.
- Tipari dallues i mjedisit në të cilin jeton Evgjenia është: provincializmi, të marrurit me jetën të tjerëve, thashethemet, jeta e mbyllur.
- Evgjenia i përkushtohet shumë bamirësisë, pasi e ka në natyrën e saj të ndihmojë të tjerët.

OSE

- Evgjenisë pasuria nuk i solli asgjë të mirë në jetë, asaj s'i bën më përshtypje ajo, nuk është qëllimi i jetës së saj, ndaj e përdor për qëllime fisnike.

OSE

- Evgjenia i është përkushtuar bamirësisë për të harruar dramën e saj, humbjen e dashurisë. Gjen ngushëllim në veprën që bë.

OSE

- Ai ar i solli shumë trishtim në jetë, ndaj është më mirë ta përdorë të paktën në mënyrën e duhur.

1 pikë Nëse tregon ku qëndron ndryshimi midis Evgjenisë dhe të atit.

1 pikë Nëse tregon një tipar dallues të mjedisit ku jeton Evgjenia.

1 pikë Nëse shpjegon pse Evgjenia i përkushtohet kaq shumë bamirësisë.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë shpreh mendime që nuk i përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit i gjykon të sakta.

Pyetja 23 2 pikë**Model përgjigjeje**

a) Figura e stilistikës: epiteti

b) Pjesa e ligjëratës: mbiemri

1 pikë Nëse gjen figurën e stilistikës.**1 pikë** Nëse gjen pjesën e ligjëratës.**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.**Pyetja 24 (a) 3 pikë**

Drama e madhe e jetës së Evgjëni Grandesë qëndron në faktin se ajo humbi gjithçka në këtë jetë: dashurinë dhe të qenit nënë. Mjedisi i shkatërroi dëshirat dhe ëndrrat e saj. Në fillim ajo humbi dashurinë e jetës, më pas, martesën me interes i shkatërroi përfundimisht ëndrrat e saj. Ajo mbetet e vetme në këtë jetë, pa askënd pranë që ta kuptojë dhe dojë, si grua, nënë dhe bashkëshorte.

Ilustrimi: *Kjo është historia e kësaj gruaje, e cila, ndonëse jetoi në këtë botë, nuk ish për këtë botë. Ajo që lindur për të qenë grua e shkëlqyeshme dhe nënë; dhe tashti s'ka as burrë, as familje, as fëmijë.*

Vajza buzëplasar dhe e vetmuar,

Zoti e rrethoi robëreshën e tij me thasë plot me florinj.

2 pikë Nëse shpjegon në mënyrë të plotë dramën e jetës së Evgjëni Grandesë.**OSE****1 pikë** Nëse shpjegon pjesërisht dramën e jetës së Evgjëni Grandesë.**DHE****1 pikë** Nëse i mbështet mendimet me ilustrime nga fragmenti.**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë shpreh mendime që nuk i përmban modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit i gjykon të sakta.

Pyetja 24 (b) 2 pikë***Përgjigje e lirë***

Nxënësi duhet të tregojë ndjesinë që i shkaktoi ky fragment (dhimbje, keqardhje, etj).

Nxënësi shpreh një mendim të parë që i lindi sapo e mbaroi së lexuari, por që lidhet me thelbin e fragmentit ose romanit.

1 pikë Nëse tregon ndjesinë që i lindi nga leximi i fragmentit.**1 pikë** Nëse shkruan mendimin e parë që i lindi kur e përfundoi.**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

